

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ Голос адыга

макъ

1923-рэ ильесим
пътхапзи
кынчегъжынагъзу кынджыны

№ 155 (22364)

2021-рэ ильес

МЭФЭКУ

ШЫШХЪЭИУМ и 26-рэ

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИИЭП
Къыхэтутыгъехэр ыкчи
нэмькі къебархэр
тисайт ижүгъотштых

WWW.ADYGOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъээзет

Виктория Калининам фэгушIуагъэх

Гандбол клубэу «Адыифым» иапэрэ ыкчи иятлонэрэ командэхэм зэдиряэгъэ тренировкэм Адыгеим и Лышхъэу Къумпыл Мурат щылагъ. Адыгэ къэралыгъо университетым спортымкэ и Унэшхоу Кобл Якъубэ ыцэ зыхырэм юфтхъабзэр щыкуагъ.

Командэхэм яешlакъ хъакъэхэм зарагъэлъэгъу нэужым республикэм и Лышхъэ спортымкэ тренерхэмрэ гущыэгъу афехъу.

Зэдэгушыэгъум хэлэжъагъэх Адыгэ Республикаем физическе культурамкэ ыкчи спортымкэ и Комитет итхаматэ Дэгужье Мурат, гандбол клубэу «Адыифым» игенеральнэ директорэу Къудайнэт Мэджыд, Адыгэ къэралыгъо университетым иректорэу Мамый Даут, Адыгэ къэралыгъо университетым физическе культурамкэ ыкчи дзюдомкэ и Институт ипащэу Бъуаш Айдэмыр, командэу АГУ-«Адыифым» итренер шъхбаиэу Александр Реввэ, АГУ-«Адыиф-2»-м итренерэу Яна Усковар.

Республикэм ипащэ гандболисткэхэмрэ тренерхэмрэ гущыэгъу зафэхъум, Урысые Суперлигэм итуниирнэ таблицэ «Адыифым» чыыпэу щиубытырэр нахьышу шыгъэнэмкэ гуяппэу щылэхэм анэсигъях. Ильесэу икыгъэм икIеуххэмкэ клубым икомандэ шъхьаэ я 11-рэ чыыпээр ыыыгъ.

Къумпыл Мурат къызэрэхийгээштээ, алерэ чыыпэхэм затырагъэгъихан фае. Гъэхъэгъэшхохэр шыгъэнхэм Адыгеимкэ мэхъянэшхо ил, гандбол клубым ахшээр пёуагъахъэрэр нахьыбэ ашы. Республикаем ипащэ хъазыр тапэки спортсменхэм мыльку лэпилэгъу аритынэу.

Спортым изаслуженнэ мастерэу, 2016-рэ ильесым Риоде-Жанейро щыкъогъе Олимпиадэм ичемпионэу, 2019-рэ ильесым дунэе чемпионатэу къуагъэм джэрээр къыщыдэзыхыгъеу, 2020-рэ ильесым Токио щызэхащэгъе Олимпийскэ джэгунхэм тыжын медалыр

къащызыхыгъэ Виктория Калининами мыщ щыфэгушуагъэх.

Республикэм и Лышхъэ къызэрэхийгээштээ, Адыгэир аргушо «Адыифым» хэтхэм республикэм имызакъоу, зэрэхэгъэгоу яспортивнэ щытхъу гъэптигээнным ялах зэрэхашыхыгъэм.

«Тичыпэгъу цэрийохэм аш фэдэ зэнэкъоу инхэм теклонигъэр къызэрэхийдахыгъэм тиспортысмен ныбыжыкъэхэр тапэки гъэхъагъэхэр ашынхэм нахь тыригъэгушуагъэх. Ахэм ящысэ къыроплыхээз, мафэ къэз зышхъамысыжжэху зыдэлэжъэжхэм гъэхъэ-

АР-м и Лышхъэ ипресс-къулыкъу

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Дышъэр къыхыгъ

Атлетикэ онтэгъум ыльэныкъоу эзыгъесэрэ тиспортысменхэм тагъэгушо. Европэм иныбжыкъэхэм атлетикэ онтэгъумкэ язэнэкъоу Польшэм щызэхащагъ. Ильес 13 – 17 зыныбжь пшашъэхэр, къалехэр зэлукъэгъухэм ахэлэжъагъэх.

Адыгэ Республикаем атлетикэ онтэгъумкэ испорт едкалпэу Чыржын Мухбарый ыцэ зыхырэм зыщызьгъесэрэ Димитрий Шмариним тюштэгъукэ алерэ чыыпээр къыдихыгъ.

Д. Шмариним шыкъеу рывокыр зегъецакъем кг 143-рэ къылэти, килограмм 81-м нэс къэзыщечыхэрэм якуп дышъэр къыщидихыгъ. Толчокым кг 166-рэ къышилэтигъ. Республикаем ибатыр тюштэгъукэ кг 309-рэ къылэти, Европэм дышъэ медалыр къыщихыгъ.

Тюштэгъукэ Европэм алерэ чыыпээр къыщидэзыхыгъэ батырыр Адыгэ къэралыгъо университетым и МГТК иятлонэрэ курс щеджэ, спорт сэнэхъатым зыфегъасэ. Тренерхэу Денис Шмаринимрэ Сихы Рэмэзанрэ Димитрий Шмаринир агъасэ. Щылычим ебэнгъэ Д. Шмариним, аш итренерхэм, къэлэгъаджэхэм тафэгушо.

ЕМТЫЛЬ Нурбий.

ЩЫНЭГЬОНЧЬЭНЫМКІЭ Іофтхъабзэхэр агъэльэшьщых

Адыгейм и Лышхъэу Къумпыл Мурат терроризмэм пешүекогъэнымкіэ Комиссиемрэ Адыгэ Республиком щизэхэшгээ Оперативнэ штабынрэ язехэсигьо тыгъасэ зэрищагь.

Аш хэлэжьагьэх Адыгэ Республиком и Къэралыгьо Совет — Хасэм и Тхаматэу Владимир Нарожнэр, федеральнэ инспектор шхъяэу Сергей Дрокиньр, Адыгэ Республикэм хэгъэгү клоц Iофхэмкіэ иминистрэ Иван Бахиловыр, Росгвардием и Гъэлорышланлэу Адыгэ Республикэм щылэм ипащэу Иван Гричановыр, ФСБ-м и Гъэлорышланлэу Адыгэ Республикэм щылэм ипащэ игуадзэу Зураб Бекботовыр, Адыгэ Республикэм ипрокурор игуадзэу Алексей Козачек.

Зэхэсигьом анахъэу анаэ зыщтырагъэтгэгьэр Урысые Федерацием и Къэралыгьо Думэ, Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо Совет — Хасэм ёкыи муниципальнэ образованиехи ялъыкю органхэм ядепутатхэм яхэдзынхэр щынэгъончьеу зэхэгъенхэр ары.

АР-м и ЦИК итхаматэу Сэмэгү Нурубий къызэриуагъэмкіэ, мэкъетынэм имэфэ ёкыи изыфэ

гъэхъазырын ёкім фэкю. Къэралыгьо Думэм идепутатхэм яхэдзын Республикэм ёцлэхкэ кандидати б хэлажьэ, ахэм ашыщэу зым ежь-ежырэу зыкъыгъэлъэгъожьагь. Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзын спиксэхэмкіэ кандидат 295-рэ ёкыи зы мандат зиэхойхэмкіэ кандидат 88-рэ атхьгь.

Ионгъом и 17-м къыщегъэжьагьэу и 19-м нэс хэдзын кампание 20 Адыгейм ёкыкшот. Мафэ къэс пчэдыхжым сыхьатыр 8-м къыщегъэжьагьэу пчыхъэм сыхьатыр 8-м нэс мэкъетынэр клошт. Хэдзынхэм яльхан ипальэм къыпэу амакъэ атывнэу е открепительнэ удостоверенихэмкіэ амакъэ атывнэу щытэл, федеральнэ ёкыи шъолыр хэдзынхэм «мобилный избиратель» зыфиорэ шыкіэр ашагъефедэшт. Адыгэ Республикэм и ЦИК, чыпілэх хэдзэхкэ комиссии 9, участкэ хэдзэхкэ

комиссие 266-рэ хэдзынхэм языфгъэхъазырынрэ язехэшнэр афэгъэзагьэх. Ахэр Ионгъом и 3-м яофшлэн фежъэштых. Тыгъуасэ типографилем бүллентхэр щагъэхъазырхэу рагъэжьагь.

Хэбзэгъэуцугъэу ёкыэр укъуагьэ мыхъуным пае Іофтхъабзэхэр зэшшуахъаштхэр рахъухагьэх, яофшлэн купыр зэхашагь, ведомствэхэм здэлэлжээныгъэу адирялэштиймкіэ лъэнэхъохэр агъэнэфагьэх. Адыгэ Республикэм хэгъэгү клоц Iофхэмкіэ иминистрэу Иван Бахиловыр аш фэгъэхъыгъэу игъектотыгъэу къылшотагь ёкыи къызэрхигъэшыгъэмкіэ, хэдзаклохэм яфитыныгъэхэр яфедэхэмрэ укъуагьэ мыхъунхэм пае цыифхэм яльэу тхылхэм япхыгъэ Іофтхъабзэхэр игъом зэрханхэм юшхъэтхэр зэкэх фэхъазырынх фэе. Общественнэ порядкэр къэхъумэгъэным пае попицием иофишишхэр, Урысые Федерацием и ФСВНГ и Гъэлорышланлэу Адыгэ Республикэм яхэдзын спиксэхэмкіэ кандидат 295-рэ ёкыи зы мандат зиэхойхэмкіэ кандидат 88-рэ атхьгь.

Участкэ комиссиехэр зычилт унэ 266-мэ язытет, джащ фэдэу ахэм къапэууль чыпілэхкэ аулъякштых, металлодетекторхэмкіэ щынэгъончагьэм изытет ашшэтишт. Хэдзыпілэх участки 139-мэ видеоплынхэм икамалхэр ашагъеуцоштых, участки 127-мэ видеорегистрацием иамалхэр ашагъефедэнхэр фэау хъушт. Аш нэмийкэх эхбэхухъумкэ къулыкхэм, мэкъетыныгъэмкіэ къызфагъефедэштхэ бүллентхэм ягъэхъазырын оклофе типографиехэр къаухуу мэштых.

Анахъэу хэушхъафыкыгъэу анаэ зыщтырагъэтгэштхэр общественнэ порядкэр къэхъумэгъэныр, гъогхэр щынэгъончэнхэр, машшо къэмыхъуныр, санитарна-эпидемиология шапхъэхэр мыукигъэнхэр ары. Адыгейм и Лышхъэхэу хэдзынхэм ахэлэжьэшт пстэуми вакцинированиемрэ ПЦР-тестированиемрэ япхыгъэ Іофтхъабзэхэр зэришкэгъэштагьэм тетэу зэхашэнхэу пшээриль афишишьгь.

«ЦИК-м фэдэу тэри хэдзынхэм язехэшнэр яклонрэхэ зэкэми пшээдэкыж тэхьи. Хэдзынхэм шъхъэихыгъэу, шыпкыагьэ ахэлъэу, тэрээзү зэхэшагьэ хуунхэм, хэбзэгъэуцугъэу ёкыэр мыукигъэнхэм апа зэкэми ткыуачэ зэдэхылэн фэе», — къыхигъэшьгь Къумпыл Мурат.

АТК-м изэхэсигьо джащ фэдэу ёкыхэлпльагъэх дунэе террористиксэ организацием цыифыкіхэр ахэшагьэ мыхъунхэмкіэ, терроризмэм

ахьщ ёкылэгъу рамытынхэмкіэ ёкыи нэмийк бзэджэшагьэхэр зэрамыхъанхэмкіэ Іофтхъэбзэгъэнэфагъэхэм язшохын иофишигь. Мыщкэ пасль къышыгъ Урысыем и ФСБ Адыгэ Республикэмкіэ и Гъэлорышланлэипаша игуадзэу Зураб Бекботовым. Щынэгъо чыпілэхимыфэнхэм пае электрон СМИ-хэм ямониторинг ёкылэшт, Интернетыр къызфагъефедэшт, цыифхэм гурыгъэлон Іофтхъабзэхэр адызэрахьаштых.

Муниципальнэ АТК-хэм ашыщхэм ятхаматэхэм 2021-рэ ильэсийм илэрээ Кэльэнэвико йофиу ашлагьэм фэгъэхыгъэу къалотагь.

Къумпыл Мурат ведомствэ пстэуми къяджагь зэхэсигьом ильхъян къыхагьэшьгь ёкыкльэхэм яуплэкункэ зэдэгэштэнгъээзэгүрионыгъэхэу къыхагьэфэнэу ёкыи улпэктун тедэхэр зэхашэнхэу.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Ильэсыкіэ еджэгъум епхыгъэ пшээрхэлхэр

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Къумпыл Мурат зэришгээ зэхэсигьо терроризмэм пешүекогъэнымкіэ Комиссиемрэ Оперативнэ штабынрэ зэдэриялагьэм анахъэу анаэ зыщтырагъэтгэштхэр ашыщых гъесэнгъэ зыщарагъэгъотырэ организациехэр терроризмэм щуухъумэгъэнхэр ёкыи шэнэгъэм и Мафэ щынэгъончьеу къоным япхыгъэ йофишигь.

Адыгэ Республикэм гъесэнгъэмрэ шэнэгъэмрэхэмкіэ иминистрэу Кээрэшэ Аңзаур къызэриуагъэмкіэ, шэнэгъэм и Мафэ очинэ ёкыи тетэу клошт. Торжественнэ линейкхэм ахэлэжьэштых ублэпэх классхэм арысхэмрэ еджаплэр къезүхъэрээр. Мы лъэхъаныгъэм къыхиуытээрэ псөөльти пстэуми зэрхэхъазхэмкіэ паспорхэр къаратыгъэх. Адыгейм гъесэнгъэмкіэ иорганизациихэм ачагъэуцагъэх полицием пынкізуу маекъэ рагъялуным фытегъэлпхъэгъэх кнонкхэр, машшом зыкъыштэнхэм ишынагь ёкыи хумэе маекъэ зэрарагъэшт ёкыи видеоплынхэм епхыгъэх амалхэр. Тээкү-тээкүүзэ Республикэм илдэжаплэр унэе предприятие хуу хъуль. Мэфэк Iофтхъабзэхэр ѿнхынхэм фээ

гъэзагъэхэм ашылажьэхэрэм къагъэгъунэнхэм тырашштых.

Росгвардием и Гъэлорышланлэу Адыгэ Республикэм ёкыи ипащэу Иван Гричановыр къызэриуагъэмкіэ, гъесэнгъэм къыхиуытээрэ псөуальхэр зэкэх аулъякштыхэх, полицием макъэ зэрэрагъэшт кнонкхэм язытет зыфэдэр зэрэгшэштагь. Зэхзубытагь ёкыи хумэе, еджаплэр ухуумэгъэнхэм ёлтэненкъокэ Iофшлэнхэр нахыншоу зэхшагьэ хъуль. Гъесэнгъэм илсэуальхэр Росгвардием ивневодомственэ къэхъумэн ипультхэм апашишт. Организациихэм ашылажьэхэрэм гумэкыгъо-шынагь къызыщыхуурэм зэрээкхонх фээр къафацуутэ, шапхъэхэр мыукигъэнхэм анаэ тарарагъадзэ. Мэфэк Iофтхъабзэхэр ѿнхынхэм фээ

къулыкхуу гъэнэфагъэхэм чыпілэхэу ахэр зыщыкштхэр аулъякшт. Шэнэгъэм и Мафэ гъесэнгъэм къыхиуытээрэ псөуальхэрэх патрулым Iофшлэн нахь ашагъэлъэшт. Республикэм ипащэе пшээрхэлхэр къафишигь ильэсэхээхэдэхээ зэрэгшэштагь. Республикэм илахь ильэсэхээхэдэхээ зэрэгшэштагь. Гъесэнгъэм язынэгъончагьэрэх нахь тэрээзэ, лъэнхъюуко пстэури къыдэлхытагь эзхашэнэу: зэкэми анахь шхъянаар Iофшлэнхэрэх къынэгъончагьэрэх яшынэгъончагьэрэх гъесэнгъэм ялъэнхэрэх зэрэгшэштагь. Гъесэнгъэм язынэгъончагьэрэх нахь тэрээзэ, лъэнхъюуко илнэ тетэу зэхшагьэ хъунымрэ анаэ атрагъэтнэу ары. Кэлэлэцыкхэр зэрэгшашхэрэх анаэ нахь тирарагъэтнэу, Адыгэ Республикэм и Лышхъэхэу цыифхэм зыкъышээрэфагъазэрэ Iофшлэнхэрэх зэшшотхъихэрэх яшуагъэхээ Урысые олимпиадхээр ильэсийн 6-м къыклюц ёкылагъэхэм язэфхэхысыжхэр зашым,

амал дэгъухэр ёкылагъэхэм, еджаплэр ёкыи кэлэлэцыкхэр ёкынэгъончэнхэм имызакью, гъесэнгъэм ишыкігээхээ лъэгаплэр тешэгъэн фэе. Аш пае амалхэр ёкыи, сэннаущыгъэ зыхэль кэлэлэцыкхэр юфадээштээрэхээ цыиф хуупхъэхэри тиэх. Сэннаущыгъэ зыхэль кэлэлэцыкхэр юфтиэхэу нахь хэхьонгъэшээштээхээрэхэу юфтиэхэу нахь хэхьонгъэшээштээхээрэхэу зэшшотхъихэрэх яшуагъэхээ Урысые олимпиадхээр ильэсийн шушишыпкээ шудэлжэхээр.

АР-м и Лышхъэхэу ипресс-къулыкъу

Лъэшэу гухэкышишо тщыхуу тифтхуаусыхэ тиофшлэнгъо Тэу Замирэ янэу Мырзэ Разиет зэрэшьмынэжынхэм. Щынэгъэм ишынэгъончагьэрэхэу зэшшотхъихэрэх яшуагъэхээ Урысые олимпиадхээр ильэсийн шушишыпкээ шудэлжэхээр.

«Адыгэ макъэм» иофишишхэр

«Егъэдэжэнхэм ёкылагъэхэм язэфхэхысыжхэр зашым,

Псауныгъ

«Сыд фэдэрэ ныбжьи ищыкIэгъэ вакцинэ щы»

«Урысые гъэзетым» иобозревателэу Ирина Краснопольскаям дэжь бэрэ щызэлоклэх врачхэр, сымэджэшхэм япащэхэр, шлэнгыэлэжыхэр медицинэм иофицыохэм атегушилэнхэм, акылэту зэфэхүнхэм фэшл.

Ахэм ашыц РАН-м иакадемикэу, Н. И. Пироговым ыңғызыхырыр РНИМУ-м педиатриемкілә инфакультет икафедре ипаштәу, Урысыем псаунығыр къэухұмәгъэнимкә и Министерствә штатым хәмит испециалист шъхваға Лейла Намазова-Барановар. «Урысые гъезетым» иобозреватель нытыхәр зығтәгумәккүрә һоғытьхәм джәуап къаритыжынәу ащзығытъязагь. *Сыда кіләлзықтыкүхәм вакцинәр зықлахәспль-* зефәшъхәфхәм тащуюхъумағъеу тышыләнім иамал ашкызыэрэтитырәр. Революцием ыләкәлә аграрнә Урысыем щыпсәүрә мәккүмәштыкүхәм ясабыйхәм ашыщыбы зәпахырә узхәм арылықыныштыгъ. Ашкыыхәккілә Советскә республикәм иапәрә декретхәм ашыщығы шъорәкіләм (*оспәм — ред.*) пәшүеклорә вакцинәр шәлоктимыләу кіләлзықтыкүхәм афашибыз ашынным фәгъәхыгъағъяр. Ашкыыкіләлтыкүләрә ильесхәм а

Вакцинациер кІэлэцІыкІугъом зырапхыщтыгъэр текІыгъ. Непэ нахь къекІурэр «цІыфыр шэІэфэ вакцинациер иицыкІагъ» зыфэнІоштыр ары. Сыд фэдэрэ ныбжын, сыд фэдэрэ псауныгъэ зиІи яицыкІэгъэ вакцинэхэу зыкъыззраухъумэн альэкІицтхэр иицыІэх, ахэр дгъэфедэнхэ фае псауныгъэр къэтуюхъумэным, нахь уз хылылъэхэм тащыхъумэгъэним апае,

**хъаштыр ахэр мак्तуу мэсүү-
маджэхэмэ? А вакцинэхэр
күлэцькүлүхэмкү хъущтхэмэ
сыдэуштэу ауплъэктугъэх?
Зихэхъогуу пкышольым ар
сыдэуштэу ыштэшт? Мыщ
фэдэ упчэхэр непэ ны-тыхэм
бэрэ къаты. Аш тыйкынкы-
рыкызыз, ахэм язэдэгүшүйэгүү
шүүшүлгэгъузэ түшсигүү.**

**Ирина
КРАСНОПОЛЬСКАЯ:**

Мы тофым епхыгъээ Super JOY ригъэклокыгъэ күеупчлэнэм нафэ кызызеришыгъэмкэ, ныхыхэу ашт кыыхырагъэубытагъэхэм япроценти 8-р ары зиклэлцыклюхэм прививкэ афашынным фэхъязырыр, процент 69-м ар адэрэп. Сыд шэгъэн фээр?

Лейла НАМАЗОВА-БАРАНОВА:

Совет хабзэм ильэхъан зэкэми къыдгурьоощтыгъ вакцинацием имэхъана — инфекции

тэшхэ, витаминхэр, бжыныыфир тэгээфедэх». Ар дэгүү. Ау бжыныыфым кэлэццяйкүр пэтхьу-утхьу кызызрыкюмни щиухумэштэп. Сабыйм ынэ дэгьюо етхъакымэ, э шлоим кызыкырыэ инфекцием ар щиухумэгъэшт, ау шъогъазэм (*корь — ред.*) ашкіе «ушлокын» пльэкыыштэп. Аш узэрэфырикүщт закъор вакцинациер ары.

Гүхэл нахь мышэми, литератуурээр тэрээзүү къашхъапэцтэм бэлдэжэрэр, нахынбээм соцсетьхэм, Интернетым къарыхъэхэрэр къабылэу аштэ. Ахэм къараагъотэрэ къэбархэр Іаубытыпэ ашызэ, ны-тихэр бэрэхэукъох, псакуныгъэм зэрар фэхъущт лъэбэкъухэр ашых. Шыныкъэр къэзыон фаехэм, зигупсэ реанимацием ифагъэу хъазаб зыщечыгъэхэм, къин зыльэгъуягъэхэм зыпари къайлорэп, гухэл нахь мышэми. Ахэр цыфхэм къяджэнхэ фае: шууепль тэ къытэрүүгъягъэм, ар зэрэкъиним! Зыхэшъумыгъеукъу!

Ирина КРАСНОПОЛЬСКАЯ:

Сыда адэ шлэгъэн фаер?

Лейла НАМАЗОВА-
БАРАНОВА:

Къэбар нэпціхэр, къэугупшы-
сыгъэхэр щигъэзыьеғъэнхэ,
шыпкъэр афызэхэфыгъэн фae.
Мы лъэхъаным врачхэм си-

Къэралыгъом щыпсэухэрэм япроцент 95-м ехъум прививкэхэр афашиын залъэкIым, зэпахырэ узхэм аищыбыэ тицгыгыупишэжныгъ, тагъегумэкIы-жысыгъэн.

маджэхэм вакцинэ ахалъхан
фаеу бэрэ мэхьү: хирургым
— орган горэ трансплантацие
ышын хүмэ, акушер-гинеко-
логым — бзыльфыгъэ зэпкья-
джэмрэ къяхьущт сабыимрэ чый
узым (*коклюшым* — *ред.*) шы-

ухуумэгъэнхэм, терапевтый — исымаджэу ныбжь зилем ашкэ щынэгьо инфекциер къемыутэллэным алае. Вакцинациер къелэцьыкүгъом зырапхыщтыгъэр тектыгъ. Непэ нахь къекүрэ «цыфыр щэлэфэ вакцинациер ишыклагь» зыфэллощтыр ары. Сыд фэдэрэ ныбжьи, сид фэдэрэ псауныгъэ зили ящыкэгъе вакцинэху зыкъиззераухумэн альэкыыштхэр щылэх, ахэр дгээфедэнхэ фае псауныгъэр къетыухумэным, нахь уз хыльтэхэм тащыуху-мэгъэным алае.

**Наталья ЛЕБЕДЕВАР,
«Урысые гъэзетым»
набозрееатель:**

Ны-тыхэм янахьыбэр при-
вивкэхэм апэуцужьырэ, зы-
мыштэхэрэ цыфхэу щытхэп. Ау
коронавирусым пэуцужьырэ
вакцинэм фэгъэхыгээ хүумэ,
джэнджэш гум кымыхьан ыть-
кырэп. Ны сообществэм сэ
Facebook-мкілэ гущылэгьу сы-
фэхьыг, мы тофыгъом епхы-
гэу яшлошлкілэ сяупчыгь. Ны-

Упльэкунхэр рагъэжьэгъэ къодыех, ахэр зэрэклощтхэр, зэраупльэкүщтхэр тшлэреп. Ахэм якъанхам ташаргъозаша?

Лейла НАМАЗОВА-БАРАНОВА:

Терминэу «испытания» зы-
фалорэр щытэжъугъэгъээзий
мыш дэжьым «клинические
исследования» түзэ тэжъугъэш.
Аш нахь нафэ къешы а про-
цесссыр зыфэдэр, аш епхыгъэ
лофшлэныр зэрэкторэр ыкни
медицинэ сообществэм аш фы-
штыкэу фырилэр.

Бэмэ къагурылорэп «исследования» зыфатлорэр зэрэклорэр. Блэктыгээ ллэшлэгчумь ыгуулзэгхэм анэс препаратык! Эхэр врачхэм аратыщтыгъэх аупльэклунхэм фэш!. Ареүштэуи хувьгъягъэ бзыльфыгъэ зэпкъаджэхэм пчдэйжьырэ агу къэмыхжоным, язытет къафэгъэлсынк! Эгъэным пае къаугупшысыгъэгъэ препаратымки. Бзыльфыгъэхэм ар лъэшэу къашхъапэштыгъ. Ау нэүжым ащ тхъамыклагъохэр кыык! элтигъуагъэх, «тали-домидная катастрофа» зыфалоштыгъэр, сабый мини 10 фэдиз! Эхэр, лъакъохэр апымытэу кызызэхъухэ лъэхъаныр. Джащигъум клиническэ ушэтынхэмк! системэ къаугупшысыгъ. Ащ пшьэрэриль шхъаалэу илэр препаратым ишүагъэ кызызэрэклорэр къэушыхъатыгъэнир арэп, ар агьэунэфыгъах, кыыдагъэкынэу рахъухъагъэмэ. Препаратыр щынэгъончъэу зэрэцштыр ары къаушыхъатын фаер а клиническэ ушэтынхэм. Бизнесымк! ащ мэхъянэшхо и!, сыда пломэ щынэгъончъэу щымыт препаратор кыыдагъэкыимэ, хъыкум юрхэм ахэр банкрот ашшынхъах.

ТхылъыкIэхэр

ТхакIомкIэ сыда анахь мэхъанэ зиIэр?

Мы упчIэм джэуап ритэу кысщыхууг 2020-рэ ильэс гомылоу пандемием цыфлыкыр зигъегулагъэм урысыбзэкIэ ыкIи адигабзэкIэ кыдэкIыгъэ тхылъэу «Ум и счастье» е «Акылрэ насыпрекIэ» зэджагъэхэр.

Мын дэжым кышыгъэн фаер мылошагъэм Адыгейим и профессионалынэ литераторхэм я Союз зэдыхэтхэ автархэм я произведенияхэр кызэрэдэхъагъэхэр ары. Ахэр усэхэмрэ прозэ-мрэ. Тхылъыр Адыгэ республике тхыль тедзапIэм пчагъэмкIэ 400 хью кышыдэкIыгъ. Зэхэзигъэуцугъэхэр А. Куюкъор, М. Мэджаджэр, А. Пренкэр.

Адыгейим и литераторхэм я профессиональнэ Союз зызэхашагъэр ильэс 30 зэрэхъуээхэм тхылъыкIэр фагъешьошагъ. Аш литератор 35-рэ хэт, зэральэкIеу заушеты. Союзым ишаар Мэджаджэр Мэдин.

Тхылъым адигэ гүшүэжэх шлагъор цэу фашыгъ: «Акылрэ насыпрэ». Шыпкъэ, Тхьэр зифеупсэрэм түри реты, ау ахэр бэдэдэп. Тхылъым кын-дэхьагъ усаклоу ЛъэпцIэрышэ Исмахыилэ итхигъэу «Акылрэ насыпрэ», «Пышсэм техигъг» зифиохэрээр. Акылъыр ара е насыпир ара, тара түм язэ цыфымкIэ анахь уасэ зиIэр? — elo тхаклом, ыкIи аш зэрэфэмалзу джэуап кыреты: шыпкъэ, түри пытэу зэхигъ, акылъри насыпир хети ишыгъагъэх, ау апэрэр — акылъыр, уиIэмэ, насыпи, былыми, тхагъуу узэрэшымыкIеэштыр И. ЛъэпцIэрышэм кIегъэтхы. Адыгэ жерийн творчествэм ифэмэ-бжымэ кытхехъэу

тхыгъэр гъэпсыгъэ. Хети Тхэм кыри-тигъэ акылъыр ымыгъэхъаулемэ, цыф зэрэхкынштыр нафе.

Тхылъым ишэрээ тахь ыкIи ар Абрэдж Сафыет икэлэ-цыкIу усэхэу урысыбзэкIэ тхыгъэхэм кынзэуахы. Сабийхэр, кIелэцIыкIухэр зэрэлоные-шIэнхэхэр, уафесакъэу уалтылъэмэ, гъэшгъёныбэ зэрэхгэлтэй-хэр, зэрэхыгъэхэр, нэшшошыгъэ-шIо-рышигъэ зэрэхамылтыр усаклоу Абрэджим дэгъоу кьеубиты. Усэх-хырхы-хэхэр, усэхэр жабзэм хэзгъахохэр ыкIи лупкIэ едженыр зыгъэлъэшыхэрэ закIэх.

УсэкIэ тхыгъэх Аэлита Ароинц, Надежда Байновам, Галина Бендюк, Вера Визировам, Александр Ермиловым, Владимир Жуковым, Цуамыкъо Долёт, нэмыкIхами япоэтическэ сатырхэр. Ахэм япоэзие, щыэнгъэр пчагъау зэрээхэлъэу, шыуабзу гъэпсыгъэ, гъэшгъёноны.

Аш кыкIэльэхко урысыбзэкIэ тхэгъэ авторхэр: Г. Бендюк, И. Бормотовыр, А. Куюкъор, А. Матлыжыр, М. Мэджаджэр, Э. ХакIэгъогъур, А. Пренкэр, И. Четаор, А. ЩашIэр, нэмыкIхери.

Тхылъым игүшүапэ кыншыуагъ ли-тератормэ я Союз иквутамэу Адыгейим щыIэм хэт пэлч сэнаущигъэ дахэ, зэчий зэрэхгэлтыр, ыгукэ ыгъатхъэу творчествэм зэрэпилъыр. Ятлонэрэ

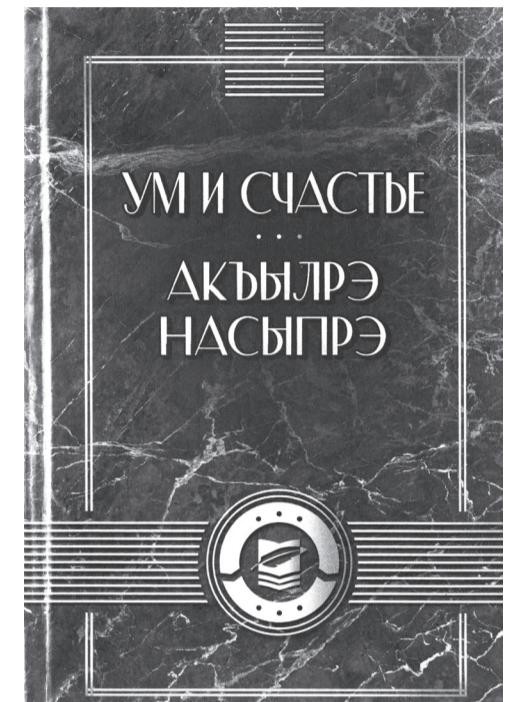
иахым адигабзэкIэ тхыгъэхэр — поэзиер ыкIи прозэр кыншытгъяа. АхэмкIэ Енэмкъо Мэулид иусэхэр апэ итих. Аш кыкIэльэхко тильэпкъэгъоу, хэкум кыэзигъээжыгъэхэм ашыщэу Еутых Турхан иусэ 15 фэдиз: «Ушыгуаза, сильэпкъэгъу?», «А сиадыгэ лыжъ», «Плыблэ», нэмыкIхэри.

Усэу «Адигабзэм» кыншено:

*«ШыкъэдаIох ныни, ныси,
КъэсIоцтэн гүшүэ дыси,
Шыисабийхэр шIумыгъэмысэу,
Яжсугъаши ахэм адигабзэ.
Бээ нIумыльэу лъяпкэ ухуна?
Ныдэлъфыбзэр бгъэхкоды хуна?
А калэхэр сидэу хуна?
Яжсугъаши ахэм адигабзэ».*

Дээ кыулькыншагъэу, мы аужырэ ильэс 20-м усэным зээтигъэу Лаушэ Астьян, шэнгээлэжьэу Цуекъо Алый яусэхэри тхылъым кыншыуагъэх.

АдигабзэкIэ прозэми тхылъым чыпэ щырил: авторхэр Куюкъо Аслынбай, ЛъэпцIэрышэ Исмахыил, Хуажж Фахьри, Хуадэкъо Шыхамыз. Тхэрэ пэпч кыншыгъэгъэр ежь ыгу, ышшо атешыгъыгъ. Тхылъым зэрэштыэу щыэнгъэм дэхгээ-шIо-гъэхэлъым имызакъоу, лууз-гуузэу хэгощагъэр, дунаир нэфнэу ыкIи шункIэу зэрэху-

рэр, цыфым ыгги, ылчи хуурэ-шIэрэм затырагуацээ, а зэкIэмэ зэрэхуулэрэ кыншынтыгъигъ. Щеч хэлъеп, акыл-шуыгъи, бээ амал зэфэшхъафхэри, гупшигээ гъэшгъёонхэри, ушьй—гъэсэпхэдэхэри мы произведенияхэм бэу ахэгъотэшт. Автор күпшшум ялошшэгъэ-гушхъэлэжьгъэ зы тхыль дахэу кыншыгъигъ.

«Гьогу маф!» афэтэло! ТхакломкIэ анахь мэхъанэ зиIэр игупшигээ зэкIэхуухъэгъэ дахэу, тхылъэу, тхыльеджэхэр ыгъэгушшоу кыншынтыр ары.

ДЗЭУКЬОЖЬ Нуриет.

Пцэжъиешэ спортыр

Апэрэ чыпIэр къахьыгъ

Урысыем ипцэжъиашэхэм язэнэкъоку Рязань хэкум ихыкъумэу Вышетравино щыкIуагъ.

Хэгъэгум ишольтыр 12-мэ якомандэхэр зэлүкIэгъум хэлэжьагъэх. Адыгэ Республикаан щынхэм тагъэгушшоуагъ.

СпортымкIэ мастерхэр Сергей Артюхиныр, Алексей Артюхиныр, Петр Минненкэр, Александр Нитиевскэр, Урысыем спортымкIэ имастерынмкIэ кандидатэу Руслан Брызгуновыр, спортымкIэ апэрэ разряд зиIэ Четыржь Тимур хэгъэгум изэнэкъоку зыхэлажьэхэм, ялэпэсэнгъэки, язэгурононгъэки къахьшыгъэх.

Пцэжъые лъэпкъхэм ашыщэу карпыр ары хыкъумын кыншыуагъи шытгээр.

— Зэнэкъокуур къинэу klyagъэ, — кынтиуагъ Адыгэ Республикаан физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет иквутамынштуу Елена Шаталовам. — Тиспортсменхэр апэрэу хэгъэгушхом изэнэкъоку хэлэжьагъэх. Щысэ зытгыагъи альэкIыщтыри амьшлапэу Рязань хэкум klyagъэх. Зэнэкъокуур заухым, тикомандэ оптэтэу иэр зэ-

рагъашэ ашоигъоу нэбгырабэ пцэжъиашэхэм къяупчыгъ.

Адыгэ Республикаан пцэжъиешэ спортымкIэ и Федерации 2020-рэ ильэсир ары ныIэл зызэхашагъэр. Охтэ кIэхэм тиспортсменхэм загъесагъ, шыкIешхуухэр алэ кынтиуагъи.

Краснодар краим и Губернатор и Кубок кыншыгъэхэм фэгъэхыгъэ зэнэкъокуу 2020-рэ ильэсир щыкIуагъ Адыгейим ихэшыпкыгъэ командэ апэрэ чыпIэр кыншыдхыгъ. Урысыем и Кубок иквудэхын Адыгэ Республикаан икомандэ мэгье зыхэлажьэм, ящэнэрэ чыпIэр кынтиуагъи.

Рязань хэкум, нэмыкIхэм ашыкIогъэ зэнэкъокуухэр зызэфахыссыжхэм Адыгейим ипцэжъиашэхэм Сергей ыкIи Алексей Артюхинхэр Урысыем ихэшыпкыгъэ командэ хагъэхьагъэх.

ЕМТЫЛЬ Нуриет.

Сурэтим итхэр: Адыгэ Республикаан пцэжъиешэ спортымкIэ ихэшыпкыгъэ команда хэтхэр.

Искусствэр — тибаиныгъ

«Мыекъуапэ инэфыльэхэм» ямафэхэр

Кэлэцыкъуапэ лъэпкъ къашъохэм ансамблэу «Мыекъуапэ инэфыльэхэм» Адыгэ Республикаан имэфэкъ зэхахъэхэм чанэу ахэлажьэ.

Урысыем и Къэралыгъо Быракъ и Мафэ фэгъэхыгъэ зэлукъэхъуухэм «Мыекъуапэ инэфыльэхэм» ашыуджыгъэх, адыгэ къашъохэр къышашыгъэх.

Шахье Джэнэт, Бэгъушъе Самирэ, Тыпсэкъо Алинэ, Бэрэгъэштэ Дамир, Нэмийтэкъо Аскэр, Ехъулэ Альмир, нэмийкъэри ансамблэм дахэу къышашуаагъэх.

Шъольырхэм яфольктор фестивалэу «Нартхэм ячыгу» зыфиорэр Йоныгъо мазэм и 17 — 19-м Мыекъуапэ щыкощт. Лъэпкъхэр зэфэзыщэрэ юфтхабзэм зыфэгъэхъязыры, — къитиуагъ «Мыекъуапэ инэфыльэхэм» яхудожественэ пашэу, Урысыем культурамкэ изаслуженнэ юфышы, Адыгэ Республикаан инароднэ артистэу, Къэбэртэе-Бэлькъярэм изаслуженнэ артистэу Нэныжъ Айдэмэйр. — Адыгэ шэн-хабзэхэм яхьылэгъэ лъэпкъ къашъоу дгъэуцугъэр фестивалым аперэу къышыдгъэлэгъошт.

Ансамблэр адыгэ шъушам и Мафэ хэ-

лэжьэшт. Лъэпкъ шъушам имэфэкъ Йоныгъом и 28-м Адыгэ Республикаан имызакъоу, Урысыем ишъольырхэм, тильэпкъэхъуухэр зышипсэурэ хэгъэхуухэм ашыхагъэунэфыкъыщт.

Къалэу Мыекъуапэ, Адыгэ Республикаан ямафэхэм «Мыекъуапэ инэфыльэхэм» ашытлэгъуущтых. Къэралыгъо гъэпсыкъе илэу Адыгэир зыпсэурэр ильэс 100 зэрэхүрэм

фэгъэхыгъэ мэфэкъ зэхахъэхэм лъэпкъ къашъохэр ансамблэм къашишыщтых.

Хэгъэгум иансамблэхэм язэлукъэхъуухуу Москва тэгээгэзэм щыкъоштим «Мыекъуапэ инэфыльэхэм» рагъэблэгъагъэх.

Ансамблэм хэт къашъуакъохэр еджэх, сэнэхъатэу къыхахыщтим зыфагъасэ. Искусствэр ашлэгъэшлэгъон, ягуапэу зэхахъэхэм къащашьоо.

Баскетбол

Апэ ишъын имурад

2021 — 2022-рэ ильэс зэнэкъохур рагъэжъэнэм ыпэкъе Мыекъопэ баскетбол командэу «Динамо-МГТУ-м» итренер шъхьааэу Андрей Синельниковым гүшүэгъу тыфэхъуугъ.

— Чъэпьюогъум и 9-м лъэс эшлэгъур тыублэшт, — къитиуагъ Адыгэ Республикаан изаслуженнэ тренерэу Андрей Синельниковым. — Егъэджэн ыкъи зыгъесэн зэлукъэхъуухэр шышхъэум, Йоныгъом тиэштых.

— *Андрей, апэу тыкъыз-къэупчээтилоигъор гъэ-зетеджэхэм ягумэкъхэр ары. Хэта хэклижыгъээр, къэу шыушигъэр?*

— Нахъ тызыгъэгүхъэрэе «Динамо-МГТУ-м» къыхэнагъэх. Гапошин Артем, Еремин Николай, Kochnev Юрий,

Чичайкин Владимир, Милютин Александр тиешлэкъо анахъ дэгъухэм ашыщых.

— *Нахъ ныбжыкъялохэм къатегуущиэба.*

— Суслов Давид, Рябов Юрий, Чаленко Даниил, Степаненко Сильвестр блэкъигъэ ильэс эшлэгъум командэм хэтыгъэх. Адыгэ къэралыгъо университетым физкультурэмрэ дзюдом-рэкъе и Институт чэхъягъ эшлэкъо ныбжыкъе Воротников Захар. Натэкъо Мэдиринэ Горохов Данилрэ бэмышлэу командэм тштагъэх.

— *Баскетболын хэгъо-*

зэгъэ эшлэкъо дэгъу «Динамо-МГТУ-м» шышигъэ-нэу зэ къитэплюгъагъ.

— Зэхэшэн юфыгъохэр тэгъэцакъэх. Eshlakom ыцэ къесоштыгоп. Мэфэ заулэ тедгъашлэмэ нахьышуу.

— *Андрей, пишэрэлтээ «Динамо-МГТУ-м» зы-фиишижыгъээм гъээз-еджэхэр къыкъэупчээх.*

— Ар упчээ дэгъу. 2021 — 2022-рэ ильэс зэнэкъохур къекъоху 4 мэхъу. Блэкъигъэ

ильэс эшлэгъур къекъоху 2 хууштыгъэ. Пэшлорыгъэш зэлукъэхъуухэм ауж апэ ишьыгъэ команда 6-р медальхэм афэбэнэштых. «Динамо-МГТУ-р» апэрэ чыпли 6-р зыхыщхэм ашыщ хүн фауутэлъытэ.

— *Медальхэм шыуафэбээ-нэштэ?*

— Тафэбэнэшт. Ар типшээриль шъхьааэу зэрэштыр хэушхъафыкъыгъэу къэсэо.

— *Купым хэхтээм сыда къялэупчээштэ?*

— «Барнаул» суперлигэм иапэрэ куп щешлэнэу фитыныгъэ къидихыгъ. «Новомосковскэр» ятнонэрэ купым къэу къыхэхъагъ. Дэгъоутешшт, тащынэрээр.

— *Ильэс эшлэгъур чъэ-пюгъум и 9-м ежъугъэ-жэштэ.*

— «Динамо» Ставрополь чъэпьюогъум и 9 — 10-м Мыекъуапэ тышылкулэшт. Тиешлэгъуухэр спорт Унэшхуу «Ошутенэм» щыкъоштых.

— *Ешлэкъо дэгъу къэжсу-гъэлэгъонэу, шыуимурад-хэр къыжсуудэхъунхэу шыуфээш.*

— Тхаяуэгъэпсэу.

Нэкъуубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбий.

Зэхэзышагъэр
ыкъи къыдэзы-
гъэкъырэр:

Адыгэ Республикаан лъэпкъ Иофхэмкъэ, Икъыб къэралхэм ашы-псурэ тильэпкъэ-гъухэм адырьэ зэпхы-ныгъэхэмкъэ ыкъи къэбар жуугъэм иамалхэмкъэ и Комитет Адрессыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыд-
щиээр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм
къайхыэр А4-къэ заджэхэрэ тхъапхэу зипчагъэкъэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэльэу, шрифтыр
12-м нахъ цыкъунэу
щытэп. Мы шалхъ-
хэм адимыштэрэ тхъагъэхэр редакцием
зэлгэгъэлжыхъ.

E-mail: adygoe@mail.ru

Зышаушихъятыгъэр:
Урысыем Федерацием
хэутийн Иофхэмкъэ, тел-
радиокъэтын-
хэмкъэ ыкъи зэлгэ-
лэсэхъ амалхэмкъэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
чыпэ гъэоры-
шлап, зэраушыхъятыгъэ
номерыр
ПИ №ГУ23-00916

Зышаушихъятырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкъэмкъи
пчагъэр
4463
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1713

Хэутийн узьы-
къэтхэнэу
щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00
Зышылэупчээхъэ
уахътэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шхъаэм
ипшээрэлхъэр
зыгъэцакъэр
Мэцлэкъо
С. А.

Пшъэдэкъыжъ
зыхъырэ
секретарь
Жакъэмкъо
А. З.